

Secolul XX - între democrație și totalitarism. Ideologii și practici politice în România și în Europa

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Citiți, cu atenție, sursele de mai jos:

A. „Unul dintre [...] liderii comuniști [...] ai României, Gheorghe Gheorghiu-Dej, [...] a dejuca planurile rivalilor săi [...], iar în momentul dispariției lui Stalin, deținea controlul total în stat, fiind premier și șef al partidului. A condus un aparat de securitate imens [...], care administra un sistem de lagăre ce amintea de [...] cel sovietic al lui Stalin. Zeci de mii de români din toate segmentele societății, dar mai presus de toate țărani în timpul efortului de colectivizare a agriculturii (început în 1949-1950), au fost închiși, mulți dintre ei fiind supuși torturilor. [...] Ne fiind contestat din nicio parte și având controlul asupra unui stat polițienesc [...], Dej era într-o poziție bună pentru a opune rezistență direcțiilor de reformă introduse în Uniunea Sovietică de liderul acesteia, Hrușciov. [...] În toamna anului 1956, după ce au izbucnit proteste studențești în universități, inspirate de evenimentele din Polonia și Ungaria, ele au fost suprimate cu violență de poliția secretă, faimoasa Securitate [...]. Sprijinul puternic al lui Gheorghiu-Dej pentru suprimarea revoltei maghiare de către sovietici, în octombrie 1956, i-a oferit spațiu de manevră în raport cu Hrușciov. Obligațiile economice impuse de sovietici României au fost reduse, iar controlul lui Dej asupra puterii a rămas intact.”

(I. Kershaw, *Un continent fracturat. Europa, 1950–2017*)

B. „Stalin fusese în stare să impună frontierele Europei de Est fără să-și asume un risc ieșit din comun, deoarece armatele sale ocupau deja zonele respective. Însă atunci când a fost vorba să impună regimuri de tip sovietic în aceste teritorii, el s-a dovedit mult mai prudent. Ca urmare, în primii doi ani de după război, numai Iugoslavia și Albania au instituit dictaturi comuniste. Celelalte cinci țări care făceau parte din sfera de influență sovietică – Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, România și Ungaria – au avut guverne de coaliție în care comuniștii erau mai puternici, dar încă nu dețineau supremația. Două dintre țări – Cehoslovacia și Ungaria – au ținut în primul an după război alegeri care au produs sisteme multipartinice veritabile. [...] În septembrie 1947, Andrei Jdanov, care pentru o lungă perioadă de timp a fost considerat cel mai apropiat colaborator al lui Stalin, identifica două categorii de state în ceea ce el denumea frontul antifascist din Europa de Est. [...] El a numit Iugoslavia, Polonia, Cehoslovacia și Albania noi democrații. Bulgaria, România [condusă de Gheorghe Gheorghiu-Dej] și Ungaria erau plasate în altă categorie, fără ca acesteia să i se dea o etichetă clară”.

(H. Kissinger, *Diplomația*)

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți un lider sovietic precizat în sursa B. **2 puncte**
2. Precizați, din sursa A, o informație referitoare la evenimentele revoluționare desfășurate în toamna anul 1956. **2 puncte**
3. Menționați un conducător român la care se referă atât sursa A cât și sursa B. **6 puncte**
4. Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare sursei care susține că țărani sunt victime ale regimului comunist în timpul colectivizării agriculturii. **4 puncte**
5. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa B, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauza, respectiv efect). **7 puncte**
6. Prezentați alte două regimuri totalitare din Europa secolului al XX-lea în afara celui menționat în sursa A. **6 puncte**
7. Menționați o caracteristică regimului autoritar al lui Carol al II-lea. **4 puncte**

Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

„În anii '20, bolșevicii și-au orientat eforturile spre construirea societății socialiste la ei acasă. Această încercare a eșuat. Lenin sperase că, prin exproprieri și teroare, să transforme, în câteva luni, Rusia în cea mai mare putere economică a lumii, nereușind, de fapt, decât să ruineze sistemul economic moștenit de la fostul regim. Sperase că Partidul Comunist să impună națiunii propria-i disciplină dar s-a văzut confruntat cu reacție disidentă chiar în sânul partidului, după ce reușise să le înăbușe în restul societății. Din momentul în care muncitorii au întors spatele comuniștilor și țărani au început să se răzvrătească, menținerea la putere a impus recurgerea permanentă la măsuri polițienești. Birocrația coruptă și supradimensionată restrângea tot mai mult libertatea de acțiune a regimului. În ultimii doi ani de activitate, discursurile și scrierile lui Lenin mărturiseau [...] furia abia reținută a liderului bolșevic în fața propriei neputințe politice și economice, nici chiar teroarea nu putuse distruge obișnuințele adânc înrădăcinate ale mileniului popor rus.”

(R. Pipes, *Scurtă istorie a revoluției ruse*)

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți o formațiune politică, precizată în sursa dată. **2 puncte**
2. Precizați secolul la care se referă sursa dată. **2 puncte**
3. Menționați conducătorul politic și statul european la care se referă sursa dată. **6 puncte**
4. Menționați, din sursa dată, două informații referitoare la disidență. **6 puncte**
5. Formulați, pe baza sursei date, un punct de vedere referitor la represiune și teroare susținându-l cu două informații selectate din sursă. **10 puncte**
6. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia românii au cunoscut un regim autoritar în prima jumătate a secolului al XX-lea. (Se punctează prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia.) **4 puncte**

SUBIECTUL al III-lea**(30 puncte)**

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre totalitarism și democrație în Europa (secolul al XX-lea), având în vedere:

- menționarea a două ideologii totalitare din Europa Occidentală și a câte unei caracteristici a fiecăreia, în prima jumătate a secolului al XX-lea;
- prezentarea unei practici politice totalitare utilizate în Europa de Est, în a doua jumătate a secolului al XX-lea și precizarea unui stat care a utilizat această practică politică;
- formularea unui punct de vedere referitor la practicile politice democratice din Europa, în a doua jumătate a secolului al XX-lea și susținerea acestuia printr-un argument istoric. **Notă!** Se punctează și utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea eseului, evidențierea relației cauză-efect, elaborarea argumentului istoric (prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice și încadrarea eseului în limita de spațiu precizată.

BAREM DE EVALUARE ȘI NOTARE

Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor. • Nu se acordă fracțiuni de punct. Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. • Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut pentru lucrare.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

1. 2 puncte pentru răspunsul: *Stalin*; Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin precizare/menționare sau în enunț).
2. 2 puncte pentru menționarea oricărei informații referitoare la Mehmed al II-lea din sursa A.
Exemplu: „În toamna anului 1956, după ce au izbucnit proteste studențești în universități, inspirate de evenimentele din Polonia și Ungaria, ele au fost suprimate cu violență de poliția secretă, faimoasa Securitate”. Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin menționare sau în enunț).
3. 6 puncte pentru răspunsul: *Gheorghe Gheorghiu Dej*; Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin precizare/menționare sau în enunț).
4. 3 puncte pentru scrierea literei A
5. 7 puncte pentru scrierea oricărei relații cauză-efect stabilite între două informații selectate din sursa B, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect)
Exemplu: Cauză: deoarece armatele sale ocupau deja zonele respective **și efect:** Stalin fusese în stare să impună frontierele Europei de Est fără să-și asume un risc ieșit din comun **SAU cauză:** Însă atunci când a fost vorba să impună regimuri de tip sovietic în aceste teritorii, el s-a dovedit mult mai prudent **și efect:** Ca urmare, în primii doi ani de după război, numai Iugoslavia și Albania au instituit dictaturi comuniste. etc.
6. câte 1 punct pentru menționarea alte două regimuri totalitare din Europa secolului al XX-lea în afara celui menționat în sursa A. (**Exemplu:** Nazismul; Fascismul). (1px2=2p)
câte 2 puncte pentru prezentarea fiecărui regim totalitar – o scurtă expunere în care sunt precizate două informații referitoare la aceste regimuri totalitare; (2px2=4p)
7. 4 puncte pentru menționarea oricărei regimului autoritar al lui Carol al II-lea (**Exemple:** Guvernarea prin decrete legi;

SUBIECTUL al II-lea

(30 puncte)

1. 2 puncte pentru oricare din răspunsurile: *Partidul Comunist*; Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin precizare/menționare sau în enunț).
2. 2 puncte pentru răspunsul: secolul al XX-lea; Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin precizare/menționare sau în enunț).
3. 3 puncte pentru răspunsul: *Lenin*
3 puncte pentru menționarea statului european la care se referă sursa dată. Exemple: *URSS/Rusia*”. Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin citat din sursă/ menționare sau în enunț).
4. câte 3 puncte pentru menționarea, din sursa dată, a oricăror două informații referitoare la disidență; (3px2=6p)
Exemple: „Sperase că Partidul Comunist să impună națiunii propria-i disciplină dar s-a văzut confruntat cu reacție disidentă chiar în sânul partidului”; „după ce reușise să le înăbușe în restul societății”; etc. Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin citat din sursă/ menționare sau în enunț).
5. 4 puncte pentru formularea, pe baza sursei date, a oricărui punct de vedere referitor la represiune și teroare;
câte 3 puncte pentru selectarea, din sursa dată, a oricăror două informații care susțin punctul de vedere formulat. (3px2=6p)
Exemple: Potrivit sursei date regimul comunist din URSS s-a menținut la putere prin represiune și teroare. Informațiile care susțin punctul de vedere sunt: „Lenin sperase că, prin exproprieri și teroare,

să transforme, în câteva luni, Rusia în cea mai mare putere economică a lumii”; nici chiar teroarea nu putuse distruge obișnuințele adânc înrădăcinate ale mileniului popor rus.” **Punctajul total (10 puncte) sau cel parțial (7 puncte) se acordă răspunsului care cuprinde atât punctul de vedere, cât și informațiile/ informația. Nu se punctează doar punctul de vedere sau doar informațiile/ informația.**

- 6. 4 puncte** pentru argumentarea afirmației date - prezentarea oricărui fapt istoric relevant (**de exemplu: regimul autoritar al lui Carol la II-lea etc.**) prin precizarea a două informații referitoare la acest fapt și prin utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (*deoarece, pentru că etc.*) și concluzia (*așadar, astfel etc.*)

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Informația istorică – 24 de puncte distribuite astfel:

- **câte 3 puncte** pentru menționarea a două ideologii totalitare din Europa Occidentală (**de exemplu: fascismul, național-socialismul/nazismul**) **(3px2=6p)**
- **câte 3 puncte** pentru menționarea oricărei caracteristici a fiecăreia, în prima jumătate a secolului al XX-lea (**de exemplu: caracter naționalist, susține formarea Germaniei Mari etc.**) **(3px2=6p)**
- **2 puncte** pentru menționarea oricărei practici politice totalitare utilizate în Europa de Est, în a doua jumătate a secolului al XX-lea (**de exemplu: cultul personalității etc.**)
- **3 puncte** pentru prezentarea practicii politice menționate - o scurtă expunere în care sunt precizate două informații referitoare la practica politică și se utilizează relația cauză-efect
- **1 punct** pentru precizarea doar a unei informații referitoare la practica politică 2 puncte pentru precizarea oricărui stat care a utilizat această practică politică (**de exemplu: România etc.**)
- **1 punct** pentru formularea oricărui punct de vedere referitor la practicile politice democratice din Europa în a doua jumătate a secolului al XX-lea (**de exemplu: Practicile politice democratice din Europa, în a doua jumătate a secolului al XX-lea, respectă drepturile și libertățile cetățenești. etc.**)
- **4 puncte** pentru susținerea punctului de vedere formulat printr-un argument istoric – prezentarea oricărui fapt istoric relevant, prin precizarea a două informații referitoare la acest fapt și utilizarea

Ordonarea și exprimarea ideilor menționate – 6 puncte distribuite astfel:

- **2 puncte** pentru **utilizarea limbajului istoric** adecvat
- **1 punct** pentru utilizarea parțială a limbajului istoric adecvat
- **1 punct** pentru **structurarea eseului** (introducere - cuprins - concluzie)
- **2 puncte** pentru **respectarea succesiunii cronologice/logice** a faptelor istorice
- **1 punct** pentru respectarea parțială a succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice
- **1 punct** pentru respectarea limitei de spațiu